ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXII — Број 461
Субота, 29 октобар 1960.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

РАЗБОЈНИЦИ СУ ПОМОЋУ ГАМА-ЗРАКОВА ЗАУСТАВИЛИ ФЛАШОВ БРОД...
У БРОДУ СУ САМО ЈЕДАН МОМАК И ЈЕДНА ДЕВОЈКА! ПРЕНЕСИТЕ ИХ У НАШ БРОД!

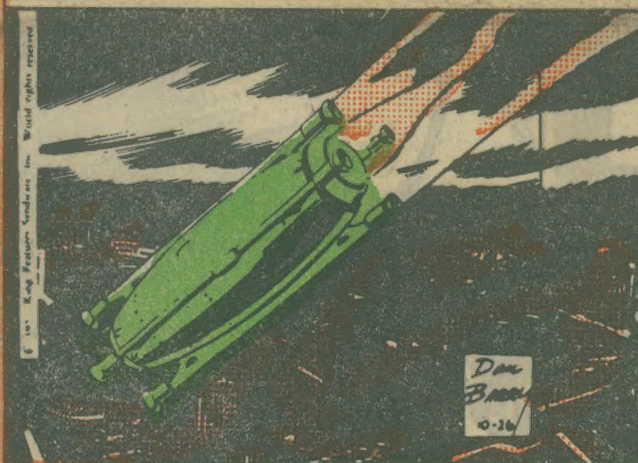

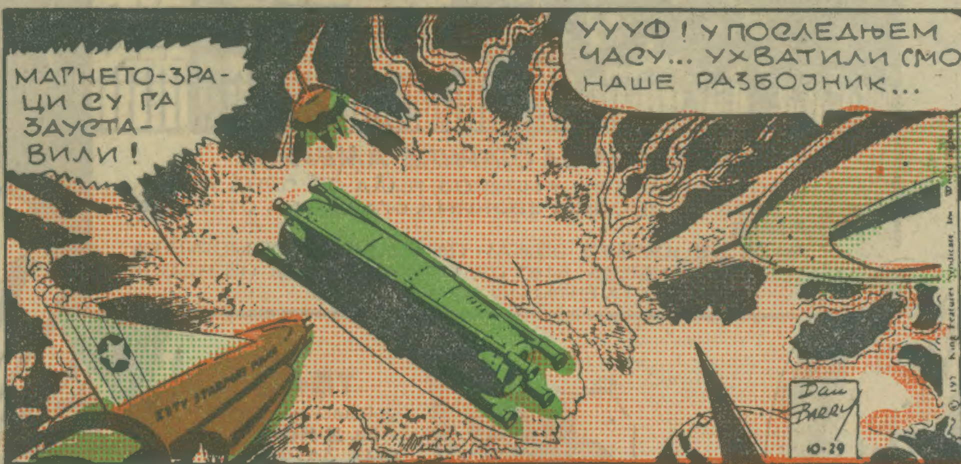

У ОВОМ БРОЈУ:

СРНА у потери за ЛИСИЦОМ

Једне летње вечери Карл Вајс, из места Игиса недалеко од Инсбрука, хитао је мотоциклом кроз густу шуму која је позната као једна од највећих ловишта у Аустрији. Налазио се већ надомак Лангер језера које се простире одмах иза последњих шумских дрвета, када је изненада у сенци борова приметио тамну прилику како је искочила из мрака и претрчала друм. По дугачком репу препознао је лисицу која је у чељустима носила плен. Друга страна друма је била врло узбрдна и лисица се није могла успузати уз њу. Заслепљена јаком светлошћу фара она је трчала ивицом друма испред точка за хуктале машине.

Крволочна лија је у чељустима држала нејако лане, тек дошло на свет. Ловац је покушао да престигне лисицу и принуди је да остави плен. У једном тренутку, био јој је већ за петама. Али, када се најмање надао, осетио је снажан удар са стране. Стакло од фара је отишло у парампарчад а машина оборена на коловоз притиснула га је уз заглушну хуку мотора који је и даље радио. Оштар бол у левом рамену једва му је допустио да устане и онда је полако пошао пешице до прве раскрснице удаљене 500 метара и затражио лекарску помоћ.

Ловчеви пријатељи који су одмах дошли на место несреће затекли су необичан призор: поред мотоцикла и поломљене гвожђурије лежала је тешко повређена срна а око ње је скакало безбрижно лане. Мати је свакако била кренула у потеру за крадљивицом и у тренутку када је лисица покушала да скрене с друма она је скочила на њу али је захваћена точком мотоцикла. Осетивши да је гоњена и готово ухваћена, лисица је оставила плен а тешко рањена срна платила је животом своју материнску љубав.

Прва морска змија

Сваке године бар једанпут појави се у енглеској штампи по нека „нова вест“ о тајанственом чудовишту у Лок Несу. Листови у осталим земљама спремно дочекају сваку такву вест са готово обавезним закључком да ће, најзад, захваљујући најновијим апаратима, коначно бити решена тајна загонетног чудовишта које по причању „очевидаца“ подсећа на циновску змију.

Приче о морским змијама много су старије но што мислимо. Године 1703. била је објављена једна слика на којој је представљена огромна морска змија обавијена око једног једрењака с три катарке и покиданим једрима. Једна још старија гравура из 1646. године, представља брод испред кога пролази чудовиште које као да лебди на самој морској површини са уздигнутом главом као у крокодила.

Међутим, има још старијих помена о морској змији. Ово што ћемо вам испричати догодило се пре отприлике 3.360 година. Грчки трговци који су крстарили Средоземним морем бојали су се не само пирата, већ у свом сујеверју и злих богова, сирена и... морских змија.

Триптолем, грчки трговац, требало је једном да пренесе драгоцен товар из Атине у Египат. Бојећи се морских разбојника, а и да би истовремено на неки начин застрашио зле духове, Триптолем је одлучио да свој брод с три реда весала претвори у чудовишну животињу. Камуфлажа је толико добро изведена да су сви бродови које је сусретао на мору бежали чим би га угледали. У свим тадашњим лукама Средоземног мора морнари су са страхом причали да су на својим пловидбама видели страховито чудовиште, змију чији је дах стварао олују и чије су очи својим пламеном палиле бродове, док је ударцима репом стварала огромне таласе који су гутали бродове и веслаче. Прича о страшној морској змији била је рођена.

Трговац Триптолем није ни сањао да ће се и после више од 3.300 година наћи људи који ће веровати у приче о морским змијама и чудовиштима.

СИГУРНО МУ МНОГА ДЕЦА ЗАВИДЕ

Најмлађи учесник на последњој Олимпијади је свакако тринаестогодишњи Клаус Зерт из Гелсенкирхена који је као кормилар западнонемачког двојца са кормиларом освојио златну медаљу. На слици се види он са златном медаљом која му је причинила огромну радост и част због које му много деца сигурно завиде. За многе

ће ово бити подстрек да се активно баве спортом јер никад није доцкан да се постигну добри резултати. Све врсте спортова вежбаних у разумној мери, помажу правилном развоју и здрављу деце.

УКРАЈИНСКЕ узречице

Кад ти неки човек досади, позајми му новац.

На свету нема „ситих“ очију.

Празном стомаку сваки је терет тежак.

Не пони коња бичем него пуним зобницом.

Петлу је дражи јечам него перле.

Не носи бунду због лепоте него зато што је топла.

Злато не говори али много твори.

Зао не верује да има добрих људи.

Не надај се у туђи обед.

Лисица и у сну броји кокоши.

Дешава се

Вративши се с поља, португалски сељак Јоаким Мартинс да Круз отишао је у шталу да обиђе своја два вола. Старог сена тамо више није било. Кад је од жене сазнао да су га појели волови, узвикнуо је сав очајан:

— А шта је с новцем? Имао сам у кеси сакривеној у сену четрнаест банкнота од по хиљаду секудоса.

Жена се присетила да је један во прогутао нешто што можда и није било сено. Позван је ветеринар и касапин. Потпуно неоштећен новац је нађен у утроби животиње.

Ripley's — Веровали или не!

НОЖ

СТАР 30.000 ГОДИНА НАЧИЊЕН ОД РЕБРА ВОЛА — НАЂЕН ЈЕ У ЈЕДНОЈ ПЕЋИНИ У ШКОТСКОЈ

ПРВА ЗВОНА ЗА ОТКРИЋЕ АМЕРИКЕ

ЦРКВА У ГОЛВЕЈУ, У ИРСКОЈ, БИЛА ЈЕ ПРВА У СВЕТУ КОЈА ЈЕ СВОЈИМ ЗВОНИМА ОГЛАСИЛА ОТКРИЋЕ АМЕРИКЕ

РАЈС ДЕ КУЛВЕЈ, ЈЕДАН ОД КОЛУМБОВИХ МОРНАРА РОДОМ ИЗ ГОЛВЕЈА, БИО ЈЕ ПРВИ КОЈИ СЕ ИЗ НОВОГ СВЕТА ВРАТИО КУЋИ

СТЕНА ОРАО

ВАЈАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ У ПЛАНИНАМА ЋАСТЕЛИН (ИТАЛИЈА)

ТЕЛЕ

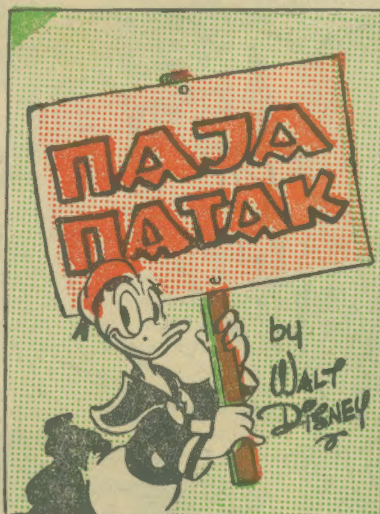
ДОШЛО НА СВЕТ СА 3 НОГЕ ИМА ЗАРАТЕ РАМИРЕЗ ИЗ ЕЛ ТЕПЕХУАХЕ (МЕКСИКО)

ИЗ СТАБЛА

ПОСЕЧЕНОГ ГОДИНУ ДАНА РАНИЈЕ ИЗБИЛИ СУ ИЗДАНЦИ НА ИМАЊУ ШЕМСА БЕЛА ИЗ ХАНТИНГТОНА (САД)

ЖЕНЕ
КРОЗ 50 ГОДИНА

Два професора са универзитета у Минесоти, у САД, — скулптор Хаузер и социолог Френсис — тврде да ће кроз 50 година жене бити вишег раста и знатно јаче и да ће се њихова спољашњост променити, и то нагоре. Због честог завлачења

руку у фрижидере њихове руке ће постати космате, а од притискивања на дугмад разних апарата кажипрст десне руке биће им знатно дужи. Саме руке такође ће постати дуже због скидања конзерви са високих полица.

Мушкарци, снабдевши жене најмодернијим апаратима за домаћинство, оставиће за себе једно занимање: да се играју с децом. Како ће то утицати на њихову спољашњост, научници не кажу.

На бурету преко океана

Двадесет осмогодишњи Јужноамериканац Петер Педанија жели да се прослави по сваку цену. Он је одлучио да преплови океан на сплаву на-

чињеном од празних бензиских буради. Први његов покушај завршио се несрећно, али Падаија намерава да ускоро поново крене на пловидбу преко Атлантика.

РЕКЛАМА НА МОРСКОМ ДНУ

Једна америчка фирма која израђује маске и осталу опрему за подводни риболов, поставила је на морском дну крај калифорнијске обале велике рекламне табле. Јаки рефлектори осветљавају написе на таблама: „Ако не видите довољно јасно, ако не можете од прве да прочитате овај текст, значи да ваша опрема није првокласног квалитета. У том случају одмах се обратите нашој фирми, ако, разуме се, будете успели да се вратите на површину".

ЕГЗОТИЧНИ ЈЕЛОВНИК

Париз је град познат по разним необичностима међу којима и јеловници париских луксузних ресторана заузимају изврсно место. Неки од њих најавили су да ће ове зиме посетиоци моћи да уживају у специјалним оброцима као што су например супа од меса алигатора, пржени пупољци кактуса, сосови од звечаркиног меса, пржене гусенице из Бразилије и барске жабе из Хонконга.

СКУП ГРАД

Једна млада Атињанка срете Диогена на улици и пожали му се:

— Наш град је ужасно скуп. Сад баш долазим с трга где је све толико папрено да човек не може да купи ни оно што му је најнужније.

Филозоф је на то запита:

— А шта си све данас купила?

— Једну боцу уља за мазање коже коју сам платила једну мину (1 мина = 100 драхми), нешто мало вуне такође за једну мину, а у једној гостионици појела сам скроман обед који ме је коштао три драхме.

Диоген јој на то одговори:

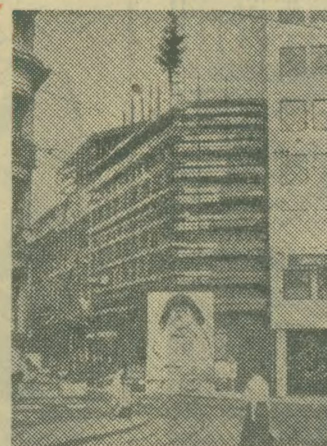
— Имаш право, то је заиста много новца. Али, пођи са мном па ћу ти ја нешто друго показати.

Вратили су се на трг где је Диоген застао код једног продавца поврћа и воћа и распитао се за цене.

Пасуљ је коштао три лепте (лепта је у старој Грчкој била новчана јединица веома мале вредности, око стоти део драхме), смокве две, а купине свега једну лепту.

Тада Диоген смешећи се рече младој Атињанки:

— Видиш ли сад како је Атина јевтин град.

Свеће бити боље

Већ месецима грађанима швајцарског града Базела док прелазе улицу у центру, једна необична реклама изазива осмех на уснама и испуњава их необичним расположењем. То се неколико познатих базелских графичара „решило" да приволи своје суграђане да осигурају себе, своје ближње и имовину код једног месног осигуравајућег завода. На једном огромном паноу је насликана смешна дечја фигура која позива пролазнике да уплате осигурање уз речи: „Не брините, све ће бити боље..."

Необична реклама са још необичнијом крилатицом, пишу швајцарски листови, веома је допринела популарисању осигурања не само у овом граду већ у читавој земљи.

Неустрашиви

РАЗАРАЧ

Сива, непрозирна магла покривала је воде североисточног Атлантика када су се, почетком априла 1940. године, 4 британска разарача приближавала обали Норвешке.

У кабини челног разарача окупило се неколико официра. Командант је управо отварао запечаћени коверат на коме је, уместо адресе, крупним словима било исписано:

„Вилфред“
Отворити 7. IV у 12.00
на позицији 65° Н, 05° Е

Ниједног официра није изненадило ово. Знали су одмах да је у питању нека операција која носи шифру „Вилфред“. Остале бројке, поред времена и датума, означавале су северну географску ширину и источну географску дужину.

Пошто је прочитао садржину, командант рече официрима:

— Немци се припремају да окупирају Норвешку. Треба на три места пред норвешком обалом да положимо мине. Штитиће нас група адмирала Витворта — 1 бојни брод и 10 разарача. Припремите навигацијске податке за полагање мина — додаде командант обраћајући се навигационом официру — и водите рачуна да ћемо тек кад падне мрак смети да приђемо норвешкој обали. Морамо избегавати инциденте са Норвежанима.

Море је било мирно, време тихо, али видљивост слаба. Командант кад је изашао на палубу, једва је назирао прамац суседног разарача у конвоју.

— Десно је човек у води! Човек у води! — зачу се одједном гласан повик извиђача са јарбола.

— Кормило сасвим десно — командова одмах официр страже и у трен ока се створи код машинског телеграфа. Помери ручицу на ознаку „стој“, а потом се наже преко ограде командног моста и погледом потражи човека који је пао у море.

Док се прамац разарача окретао удесно, крма је све више ишла улево, тако да смртоносни вртлог бродских пропелера замало не захвати човека у води. Командант и официр страже одахнуше са олакшањем. Нико од њих није у том тренутку претпостављао да ће овај човек у води проузроковати незгоде разарачу „Глоуворм“, који је као последњи у колони био дужан да извади човека из мора.

Када је командант „Глоуворма“, поручник бојног брода Руп, примио сигнал „човек у води“, смањио је брзину и наредио да се одмах припреми чамац за спасавање. Осматрачи су будно мотрили морску површину. Минути су пролазили. Требало је да су већ на месту где је човек. Али нико од осматрача ништа није јављао. Да човек није дошао под прамац или пропелере неког од предњих разарача?

— Сасвим десно! — нареди командант. — Кружићемо око места где би се човек могао налазити.

Прошло је десет минута, затим других десет и најзад читав сат. Трагање је било узалудно. Командант се одлучи да га прекине. Није смео више да се задржава.

— Преузмите команду и пређите на стари курс, — рече официру страже. — Повећајте брзину на 25 чворова.

Када је разарач пошао старим курсом и запловио већом брзином, било је сваком члану посаде јасно да је спасавање напуштено. Неумољиви закон рата — прво задатак па онда људи, опет је узео једну жртву.

— Колико нам треба да се нађемо у саставу? — упита командант официра страже када виде да је овај завршио прорачун на маневарском дијаграму.

— Требаће нам сат и четрдесет осам минута да их сустигнемо.

— Припремите депешу о неуспелом спасавању да бисмо је предали чим се прикључимо.

Приликом поласка на задатак командатима је било строго забрањено да се служе радиосаобраћајем. Ова мера опрезности била је потпуно на месту, јер, док је „Глоуворм“ хитао ка своме саставу, читава немачка флота, подељена на неколико група, кретала се према обалама Норвешке у намери да искрца десантне одреде у свим већим лукама од Нарвика до Осла.

У тренутку кад је „Глоуворм“ требало да се састане са осталим бродовима, командант је напрегнуто и дуго посматрао да посматра хоризонт. Ништа се није опажало.

— Почните да дајете сигнале за пловидбу у магли, — наредио је официру страже.

Оштар звук сирене запара уши свима на броду. У интервалима се пажљиво ослушкивало да ли ће доћи одзив.

После десетак минута командант рече да се прекине са давањем сигнала. Брод је наставио пловидбу истим курсом, али мањом брзином. Када се разарач приближио норвешкој обали, променише курс и брод поче да крстари дуж обале.

Прошла је ноћ и свануло јутро 8. априла. „Глоуворм“ је још трагао за својим саставом. Командант није ни слутио да је много ближе непријатељу него својим бродовима. Свега неколико десетина миља јужније налазила се немачка тешка крстарица „Хипер“ са још четири разарача, који су превозили десантне трупе за Тројхејм.

Било је око 10 часова када осматрач са јарбола објави:

— Десно 40 степени, непознати брод!

Када је погледао у том правцу, командант опази контуре једног, па другог разарача.

— Дајте сигнал распознавања!

Сигналиста упути два блеска лампом у правцу разарача. Али уместо одговора лампом, разарачи одговорише блеском из својих топова. У следећем тренутку један плотун збриса посаду крмне топовске куле заједно с топом.

— Отвори ватру! — нареди командант који је сада јасно распознавао силуете немачких разарача.

Већ у првим тренуцима борбе три огромна водена стуба подигоше се уз леви бок „Глоуворма“. Командант виде да су то плотуни избачени са једног новог, знатно опаснијег противника. И заиста, убрзо опази силуету једне тешке немачке крстарице како се појављује из магле. Гађала је из прамчаних топова и већ другим плотуном изазвала пустош на разарачу.

Вода је покуљала у труп и разарач се нагнуо на десни бок.

— Полазим у торпедни напад! — јави командант торпедном официру када опази да му се открива бок крстарице.

Киша граната засипала је „Глоуворм“. Један плотун оштети му торпедне цеви. После овога се торпедни напад није могао извршити, а топовска зрна нису успевала да пробију чврст оклоп крстарице.

Команданту сину једна лудо смела замисао. Нареди да се пусти димна завеса која би их за тренутак заклонила од крстарице. Потом окрену брод тако да чим прође димну завесу прамцем удари у крстарицу.

Секунде су пролазиле. Некад, пре много и много столећа, када су се ратни бродови кретали помоћу весала, та тактика удара кљуном доносила је пропаст противнику. Сада, њу су још користили само већи ратни бродови против подморница које би неочекивано изрониле пред сам прамац брода. Али шта мари што борбена правила не предвиђају тако нешто у борби разарача против крстарице! Нека Немци запамте поручника бојног брода Рупа и разарач „Глоуворм“!

— Напред свом снагом!

Пред прамцем „Глоуворма“ на свега неколико десетина метара промицао је сиви челични зид са кога су тукли топови. Али, британски разарач је био већ толико близу да га топови са палубе нису могли закачити својом убитачном ватром. После неколико тренутака страховити ударац потресе крстарицу. На боку јој остаде пукотина, дубока и страшна, а под њом је, сав у пламену, тонуо разарач.

*

Британски адмиралитет није ништа знао о последњим часовима „Глоуворма“, јер су командант и већи део посаде изгинули, а остатак доспео у немачко ропство. Али када су се после рата заробљеници вратили и испричали шта се десило, поручник бојног брода Руп био је одликован највећим ратним одликовањем — Викторијиним крстом.

ЗВУЧНИ ФИЛМОВИ

ДАНАШЊИ ФИЛМОВИ

Ниво данашњих филмова веома је висок према оном од пре 60 година када су филмској производњи ударени темељи. Техника израде филмова је сада на таквој висини да имамо чак широко платно, одличне боје и верну репродукцију тона. Глумци су морали да усаврше и прилагоде начин глуме новим условима и у томе су постали прави мајстори. Режија улаже велике напоре да филм буде што реалнији.

ПОЧЕТАК

И поред тога што се човек бавио „покретним сликама“ још пре наше ере, филм је човечанству дао тек Томас Едисон. Управо, он је само донекле усавршио камеру за снимање покретних слика и 1889. године, произвео прве филмове са покретима. Међутим, Едисон није конструисао пројектор и они који су гледали његове филмове морали су да вире кроз један примитиван апарат са рупицом.

НИКЛ-ОДЕОН

Године 1895. Томас Армат је конструисао пројектор. Помоћу њега су могли да буду приказивани почетнички филмови, обично у празним локалима или радњама где су за публику биле распоређене столице на склапање. Цена улазница је била никл или петпарац и отуда потиче име које су добили ови први биоскопи — „биоскоп за пет пара“.

НАПРЕДАК

Едисон је 1903. године направио први филм са фабулом — „Велика пљачка воза“. Постигао је њиме толики успех да су са свих страна стале да стижу поруџбине и за друге филмове који би имали неки садржај. Тада су почели и други да се баве снимањем филмова. Први „спектакл“ био је филм „Рађање једне нације“ који се показао као добар.

(Наставиће се)

ПЕТ ПРОФЕСИЈА ЈЕДНОГ МУЗИЧАРА

Реч је о Леонарду Бернстену, америчком диригенту, педагогу, пијанисти, композитору и писцу. Поред великих оркестарских композиција, он је и творац једне опере у једном чину, за коју је написао текст, једне оперете, две симфоније, два балета; а компоновао је више песама и краћих композиција за оркестар. Али, то није све.

Пре двадесет година млади музичар Бернстен, чекао је данима свог првог ђака у малој, изнајмљеној соби у Бостону. Имао је 23 године и урамљену диплому из које се видело да је најбоље завршио музичку академију, али ученика није било.

Данас је он диригент Њујоршке филхармоније и годишње га посматра око 75 милиона претплатника телевизије. Сасвим је изузетан случај да је један музичар толико омиљен међу лаицима, образованим аматерима и стручњацима, да диригује класичну и лаку забавну музику. Његови су верни слушаоци деца од десет година као и стари музички сладокусци; у току једног јединог сата у стању је да изводи најтежа Бахова дела, делове из опера, оперета или блуз. Сваки његов програм дели се на два дела: за децу и одрасле. Ако је намењен емитовању, Бернстен сам пише пропратне текстове којима на врло непосредан начин тумачи музику. Можда у свему томе има нечег „типично америчког", али је чињеница да он представља нарочиту појаву културног живота.

Највећа му је одлика што се радо обраћа деци и омладини, али не кроз трубе и преко цимбала, већ жели да их привуче баш путем квалитетних композиција за оркестар и клавир. Толико је успео у свом подухвату да су у Америци основани бројни клубови у којима се слушају његова извођења праћена текстом, после којих се редовно дискутује. С времена на време, док трају пробе у Карнеги холу, он широм отвара врата ове велике дворане у коју хрли омладина да с највећом пажњом прати праћање једног симфонијског концерта.

Бернстен је први Американац рођен на америчком тлу, који диригује Њујоршком филхармонијом, најстаријим и највећим музичким телом у овој земљи, за које се каже да је „смрт за диригенте" и „најопаснија за дириговање". Сваког четвртка даје специјалне концерте на којима говори о музици, свира на клавиру и по који пут пева својим рапавим али пријатним баритоном. Те приредбе се увек одржавају пред распродатом двораном.

Музика је касно ушла у живот овог човека, иако је од малена био веома обдарен. Његов отац, руски Јеврејин, који је пред погромима побегао из земље, радио је на чишћењу рибе за долар дневно и никад у животу није ставио прсте на клавирске дирке. Сину је било већ десет година кад је, захваљујући својој тетки, први пут сео за клавир и одмах показао изванредан дар. Као сунђер је упио све што су му говорили а партитуре је гутао као друга деца стрипове. Већ у тринаестој години компоновао је концерт за клавир и оркестар.

Мали Леонард је од првог дана свирања освојио симпатије слушалаца, само једно срце остало је према њему увек хладно. То је био његов отац који је у међувремену стекао малу радионицу за производњу козметике и хтео да га син наследи. Није се слагао с тим да Леонард иде на часове, чинио му је разне сметње, али овај је ипак завршио музичке студије са таквим успехом да су му честитали и сами Арон Каплан, Димитриј Димитропулос и Сергије Кусевицки.

Упркос многих заузимања, те тужне зиме у Бостону Бернстен није смогао ниједног ученика, а њој је следила још тужнија зима у Њујорку. Да би имао чиме да плати стан и храну свирао је на клавиру у дворанама где су одржаване игранке, преписивао ноте издавачима и безуспешно покушавао да прода неке своје песме. На крају га је диригент њујоршке филхармоније Артур Родзински узео за помоћника.

Једне недеље новембра 1943, догодило се нешто неочекивано. Велики диригент Бруно Валтер, који је требало да диригује филхармонијом пао је у постељу. Пошто је отказао учешће свега на шест сати уочи почетка концерта, Леонард Бернстен је позван да га замени, јер другог није било. Тако је он у 25. години стао први пут за пулт у Карнеги холу да поведе највећи оркестар Америке. Кад је одсвиран последњи такт сви су присутни устали да га поздраве бурним пљескањем.

Бернстенова обдареност, како смо напред рекли, није ограничена само на „озбиљну" музику. За пет недеља је компоновао једну оперету, за неколико дана је написао музику за један филм а одмах затим и музику за један телевизијски програм. Уз два покушаја је научио да се смуча на води, а иако зна пет страних језика, у лето 1959. интензивно је учио руски, јер је те јесени отпутовао у Совјетски Савез где је био позван на гостовање.

После једне напорне турне је са њујоршком филхармонијом кад су за 70 дана приредили 50 концерата, запитали су Бернстена:

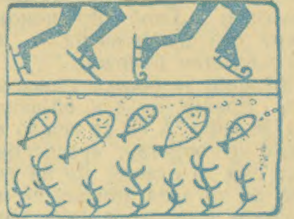
— Где налазите толику енергију да свуда стигнете?

— Музика је та која ми даје снагу — одговорио је. После концерта никад нисам уморан већ чио и оран. Нема већег извора енергије од љубави према ономе што се упражњава.

КЛИЗАЊЕ СПАСАВА РИБЕ

За време јаких мразева често се догоди да се мања језера замрзну до дна тако да рибе, које из воде више не могу да добијају кисеоник, угину.

Испитивања извршена у једном резервату у америчкој савезној држави Висконсину показала су да се рибе могу спасти ако се на таквим језерима створе клизалишта. Наиме, за клизање је неопходно да се с леда уклони снег. У том случају светлост продире кроз лед и под њим водене биљке продужавају да стварају кисеоник и то спасава рибе.

ЈЕДИНА ШКОЛА ЗА СЛОНОВЕ

Једина школа за слонове постоји у индијској провинцији Утар Прадеж. Ту се обучавају млади слонови да постану корисни радници. Наставници су урођеници који знају да пажљиво поступају са животињама. Али има ту и белих стручњака који израђују теорије и принципе по којима се затим слонови обучавају. Школа је подељена на разне класе. У некима се слонови васпитавају за радове на пољима, у другима за радове на градњи путева, за вучу балвана и слично. Радна снага једног слона равна је снази једног трактора од 20 коњских снага. Млади слон, пре ступања у школу, цени се на око 250.000 динара. После годину дана школовања вредност му скаче до 1,000.000. Највећа потреба за школованим слоновима постоји у самој Индији, где их сматрају као верне и послушне животиње. Да би слонови испољили све ове особине потребан је добар поступак и добра нега. За време радног дана имају три сата одмора, када узимају храну и купају се.

ДВА РОБА

Један богати празноглавац дође Аристипу и замоли га да буде учитељ и васпитач његовом сину.

Филозоф пристаде али за то затражи хиљаду драхми.

Његовог посетиоца запрепастио је тај захтев.

— Јеси ли ти луд? За тај новац ја могу да купим роба.

На то му Аристип мирно одговори:

— Свакако да можеш, али ћеш онда имати два роба: свог сина који ништа не зна и не уме, и роба кога си купио.

ПОЛИТИЧАРИ НАЈЕЛЕГАНТНИЈИ

У Великој Британији политичари важе за најелегантније људе. Према тврђењу британских кројача мушке одеће политичари већ три године стоје на листи најбоље одевених људи. За њима долазе банкари, позоришни и филмски глумци, правници, издавачи, лекари, хотелијери, новинари, инжењери и на крају чиновници.

МАНДРАК и СНЕЖНИ ЧОВЕК

Хајне

Болесник је једва чекао да падне ноћ и остане сам, да би дограбио перо и дрхтаво непослушном руком више цртао него исписивао крупна слова... Велики немачки песник Хајнрих Хајне је тако проводио последњих осам година свога живота. Мада одузет и везан за болесничку постељу, није престајао да пише. Целог живота овај изврсни сатиричар подсмевао је другима, али је умео да се подсмехне и самоме себи и својој неизлечивој болести: „Гроб без покоја, смрт без привилегија — то је жалостан положај...“

Касније је болест узела маха. Новине су чак објавиле да је умро. А он је лежао са свим непокретан, неспособан чак очи да отвори. Да би могао да погледа, морали су му држати подигнуте очне капке. И тако све док их није за увек затворио.

Рођаци ипак нису дошли да његовом лешу „ишчупају језик“, као што је он предвиђао. Смрт га је задесила подаље од њих, јер је боловао и умро у Паризу. Богати рођаци су га још за живота натерали да сам уништи своје мемоаре из којих се видело каквим је све понижењима морао да плаћа њихову материјалну подршку. А она му је била итекако потребна, јер иако је био најчитанији писац свог доба, иако се један издавач обогатио на његовим делима, Хајне је живео углавном од милостиње и таворио.

Родни Диселдорф запамтио је кроз детињство у сиромаштву и одушевљењу Наполеоновим ратницима. Али дечачка склоност према гиздавим униформама што парадирају улицама окупираног града прерасла је у љубав према начелу: „слобода, једнакост и братство“. Окупатори су донели не само то привлачно гесло него и верску трпељивост. Отуда Хајне-Јеврејин-мојсијевац — у то време помиње две своје љубави: лепе жене и Француску револуцију.

Породица се није интересовала за његове склоности. Још док је био дечак, желела је да га начини трговцем и зато га послала у Франкфурт. Али се он тамо није скрасио. Код једног банкара радио је три недеље, затим прешао у неку дрогерију где је издржао четири недеље, и онда се вратио родитељима. Они су га убрзо упутили у Хамбург богатом стрицу Соломону Хајнеу који му је отворио дућан. Али Хајнрих се дећи занет за тезгом — пише песме. Трговац пада под стечај, а песник штампа своје прве радове. Да ли због његове несналажљивости у трговини или да би га одвојио од своје кћери Амалије Хајнриха је стриц решио да пошаље на студије. Учио је права — „страшну књигу, библију егоизма“. А кад је завршио са осредњим успехом, млади песник је добио од декана диплому и ласкаву утеху да ни Гете није био бољи студент.

Још за време студија овај одлучни атеиста направио је компромис — прешао је у хришћанство да не би дошла у питање његова правничка каријера. Он је отворено признао: „Да су закони допуштали крађу сребрних кашика не бих се прекрстио“. Неко време га ипак пече савест због тога — устаје ноћу, стоји пред огледалом и грди самог себе. Можда чак исто онако оштро као што је дотад због такве кривице грдио друге. Пред крај живота, иако тада протестант, он се опет обраћа хришћанском богу и прети му: „Господе, прекрати ми муке... Знаш да немам талента за великомученика... Не буде ли краја жалосној игри, још ћу коначно постати католик...“

Доследност није била Хајнеова одлика. Кад се прочуло да немачки песник као избеглица прима потпору француске владе, назадњаци који су стално били под шибом Хајнеове сатире, оклеветали су га да се продао Французима и направили скандал. А ћутали су, наравно, кад се огорчени противник феудално-апсолутичке Немачке кришом распитивао за ухљебије, тражио потпору за покретање немачког листа у Паризу, нудио измирење и обећавао верност.

Хајне је покушао да се оправда гледиштем да се људима који служе великој идеји могу опростити мала неваљалства. Али му Енгелс не прашта, јер у писму упућеном Марксу каже: „Стари Хорације подсећа ме местимице на Хајнеа који је врло много научио од њега, а у политичком погледу био исти такав неваљалац као и он. Замисли само оног поштењачину што изазива vultus instantis tyranni (претећи поглед гневног тиранина) а завлачи се Аугусту под реп. А иначе стара бекрија ипак уме да буде врло умиљата“...

Као ретко ко Хајне схвата суштину крупних и бурних догађаја свога времена. Јулску револуцију поздравља у почетку одушевљено као победу мањих људи. И већ 1831. пресељава се у Париз. Али касније се охладио и расуђује сасвим трезвено: „Од памтивека народ је лио своју крв и страдао не себе ради, већ ради других. Јула 1830. он је извојевао победу за буржоазију која вреди исто толико колико и племство чија је место заузела, а прожета је истим егоизмом... Али будите уверени: кад опет зазвони звоно на узбуну и народ се поново лати оружја, тада ће се он борити само за себе и затражиће заслужену награду“.

Са том визијом народне револуције и својим убојитим пером он у Паризу улеће у политичку борбу. Духовно зближавање Немаца и Француза сматра главним задатком. За француске листове пише чланке о Немачкој и за немачке о Француској. У њима говори о непобедивости комунизма. Стога немачке власти забрањују штампање његових чланака а потом и књига.

Зар је онда чудно што се у Паризу зближио с Карлом Марксом. То присно пријатељство надахнуло га је за нова дела. Па и за познату „Песму шлеских ткача“ која почиње овако:

Без суза у оку, с гневом у грудима,
Седећ за разбојем шкргућу зубима:
„Немачко стара, покров ти ткамо,
Троструку клетву у њу уткивамо —
Ми ткамо, ми ткамо“.

Та песма одушевила је Енгелса: „... Хајнрих Хајне, највећи од свих живих немачких песника, придружио се нашим редовима и објавио свеску политичких песама, међу њима и неке које прокламују социјализам“.

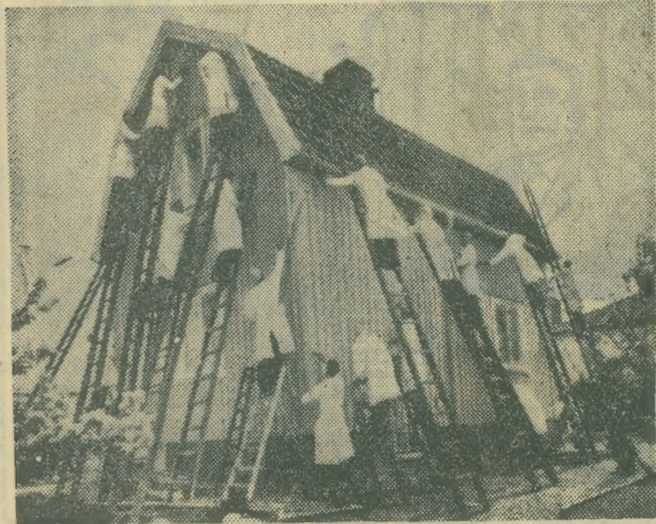
У мучној атмосфери после слома фебруарске револуције и песника је захватио вал песимизма и донекле му помутио перспективу. Он се плаши да носиоци револуције можда неће умети да се користе културним наслеђем: „Они ће посећи моје ловорове шумице и почеће у њима да саде кромпир... Од моје „Књиге песама“ трговац ће правити кесе...“ Али, макар се и то десило, он је за комунизам.

Гете је једном рекао да Хајнеу недостаје љубав. А можда би тачније било кад би се казало: бунтовни Хајне умео је да мрзи. О својој племенитој мржњи према немачким националистима он говори пред саму смрт: „Читавог свог живота мрзео сам их и борио се против њих. И сада, кад ми мач испада из руке теши ме уверење да ће им комунизам, коме ће се они наћи на путу, задати последњи ударац“.

Зато су хитлеровци, чим су се дочепали власти, спалили Хајнеова дела. За њихове владе у школама се није могла чути ни једна реч о највећем немачком песнику после Гетеа. Јер Хајне се борио против мрачњаштва, а они су га ширили. Али и из те борбе Хајне је изашао као победник. У културној ризници човечанства његово дело заузима значајно место.

УДРУЖЕНЕ СНАГЕ

Ниједна кућа вероватно није тако брзо променила боју као једна дрвена двоспратница у шведском месту Норкепингу. Тридесет пет молера мушкараца и жена учествовало је у овом „експрес-фарбању“ које је трајало свега 22 минута и 29 секунди. Површина куће коју су покрили бојом износила је 110 квадратних метара. Припремни радови, стругање старог слоја фарбе већ су били завршени кад је почео „молерски напад“. Уз звуке једне музичке капеле, која их је веселим мелодијама подстрекавала на рад, укрштале су се многобројне мердевине и оне су једине ометале рад.

ПОВУКАО СЕ ИЗ АРЕНЕ

Чувени шпански тореадор, један од највештијих светских бораца у борбама против бикова, Антонио Ордонез, повукао се из арене иако је тек недавно навршио 27 годину живота.

За девет година свог опасног „заната“ убио је у аренама Шпаније и Јужне Америке 1.250 бикова. Али за то време је 14 пута био веома тешко повређен. Сматра се најскупљим тореадором света јер је његов хонорар за убијеног бика износио шест милиона пезоса, па је лако израчунати да су његови годишњи приходи прелазили суму од 250 милиона.

Ордонез сматра да тореадор, уколико га послужи срећа и остане жив, треба да напусти арену већ у његовим годинама, или најдаље у тридесетој. Ипак је, на молбу великог америчког писца Хемингвеја, који је хтео да види једну „кориду“ да би написао нови роман о животу тореадора, пристао да уђе још једном у арену и то умало није платио животом иако је изишао из ње као победник. Бик, тешко повређен, захватио га је роговима и распорио, тако да су лекари једва успели да га спасу смрти.

•

„БОМБАРДОВАЊЕ“ КОНФЕТАМА

За време првог светског рата нашли су се у логору у околини Битоља савезнички авијатичари Французи, баш пред једну нову годину. Да би је бар некако прославили удесили су да једним авионом за расходовање полети до Солуна један од другова и добави све потребне стварчице за весеље. Али његов повратак су узалуд очекивали. Пошто је све покуповао и стари авион оставио у депоу, полетео је новим „Фарманом“. Изнад планина и језера у снегу и ветру он је осетио хладноћу и почео да се крепи румом из чутурице. Тако „прегрејан“ промашио је Кајмакчалан и Перистер и начинио узбуну у Елбасану. Свет је био преплашен. У паници се разбежао верујући да почиње бомбардовање. А „Фарман“ се срушио расипајући шарене маске, бркове и браде од кучине, и конфете.

•

Такмац Виљема Тела

На изненађење читаве швајцарске јавности млади Бруно Ејгерман — коме је сада петнаест година — избио је на чело свих швајцарских стрелаца.

Познато је да је стрела национално „оружје“ Швајцараца, и да је њихов омиљени јунак Виљем Тел био ненадмашни стрелац.

Овај легендарни јунак из 14 века одбио је да се покори императору Алберту I када је тражио од свих Швајцараца да га најпонизније поздрављају на јавном месту. Ухваћен и изведен пред императора Тел је био осуђен на чудну казну: да стрелом погоди са приличне даљине једну јабуку. Успе ли — биће слободан. И он је успео.

Његови подвизи и његово невероватно прецизно руковање стрелом, инспирисали су многе песнике и музичаре да легендарног јунака овековече.

Сада је и Ејгерман, најмлађи стрелац Швајцарске, потукао све рекорде у гађању стрелом, а свој успех је крунисао када је, после утакмице, простредио као и Тел једну јабуку.

Откада је Америка насељена

На ово питање научници Јужне и Северне Америке покушавају да нађу што тачнији одговор.

До пре четири деценије се мислило да је амерички континент насељен тек од пре 3 до 4 хиљаде година када су номади из Азије прешли преко превлаке у Беринговом мору, која је, претпоставља се, у то време постојала и населили јужне крајеве.

У северноамеричком граду Нови Мексико 1926 године су откривени фосили и трагови људских насеља који указују да је Америка била насељена још пре 10.000 година.

Сада су поникле нове теорије по којима је Америка била насељена још много хиљада година раније. Последња истраживања на подручју Мексико ситија су показала да су у Америци живели људи још пре 30.000 година.

На 100 километара јужно од овог града пронађени су остаци који говоре да су овде постојала људска насеља најмање пре 30.000 година. Поред осталог нађене су животињске кости, примитивно оруђе и ручни производи. Претпоставља се да су кости делови мамута или мастодонта. Пошто су мастодонти ишчезли са Земље још пре 100.000 година, научници закључују да су насеља у Америци подигнута далеко раније. Зато се сада испитују многи фосили биљака и животиња и трага за остацима насеља како би се што приближније установило време насељавања Америке. Већ сада се може ипак закључити да „Нови свет“ није баш тако нов као што се у прво време мислило.

ЂАЦИ-ПУТНИЦИ

Ученици разних школа не само у градовима, већ и у индустријским насељима возе се трамвајима и аутобусима и када одлазе у школу и при повратку своме дому. Многи прелазе тај пут на својим бициклима. Они су зато стекли искуство — распознају све врсте превозних средстава, па и које су фабрике производ.

У планинским крајевима наше земље, нарочито у Србији, Босни и Македонији многа школска деца још не могу да користе савремена саобраћајна средства, а мали је број оних међу њима који од модерних превозних средстава знају које друго сем камиона и трактора. Ипак ђаци из тих крајева нису више принуђени као њихови старији другови да се и због основне школе одвајају од своје куће. И данас има људи из тих села у околини Рашке и на Ушћу крај Ибра, који су у свом раном детињству морали да се селе у изнајмљене појате како би посећивали школу изнад манастира Студенице. У тим брвнарама које су служиле за зимски изгон стоке они су становали у групама и сами себи кували. Родитељи су им сваких седам или десет дана доносили хлеб од куће.

Ђаци из те околине и поред доста нових школа морају и сада да пешаче јер су села разбијеног типа и засеоци јако удаљени од основног језгра насеља. Две трећине ученика из планинских крајева за сваки свршени разред „упишу“ и најмање 2.000 километара колико превале до школе и натраг у току једне школске године. Они не морају да се одвајају од својих укућана, а у зимске дане за све њих је обезбеђена храна у школским кухињама.

На сликама: група ђака из Засада, два из трећег и 2 из првог разреда (сви из породице Алексића), иду у основну школу у Студеници. Али, њихова другарица из исте школе, мала Десанка из села Долца нема старијих другова и иде сама. Сваког дана она пређе неколико километара највећим делом кроз шуму. Без страха иде добро познатим путељцима, а успут има и своја склоништа; за предах користи издубине старих борова.

ЛИКУРГ И ПРЕСТУПНИК

Ликург, атински државник и говорник, дошао је у сукоб с једним младићем. Из обичне препирке изродила се туча у којој је Ликург изгубио једно око.

Озлојеђен због младићеве суровости, народни суд предао је преступника Ликургу да га он казни по свом нахођењу.

Ликург је младића учинио својим учеником јер је знао да овај, упркос рђавом владању, има лепих особина.

После годину дана Ликург је отпустио младића изјављујући пред атинском скупштином:

— Дали сте ми га као силеџију и преступника а ја вам га сад враћам као доброг грађанина.

Опет чудовишта?

У истој недељи месеца августа два нова чудовишта повећала су списак необичних животиња у свету. Једно се појавило у Портленду, у Индијани, друго у Сао Јоко да Бика до Акре, у Бразилији.

Прво је дуго неколико метара и има издужење које би могло бити глава. Глас му је непријатан, застрашујући. Очевици кажу да се већ три године повремено појављује у једном мајдану који је поплављен водом. Док једни сматрају вести потпуно измишљеним, португалска полиција је целу ствар схватила озбиљно и забранила је грађанима да се приближавају означеном месту.

Друга животиња није мање фантастична. Требало би да личи на магарца покривеног дугим и густим руном, да има дуге зубе, лик помало људски и једно око. Чудовиште је, уствари, замишљено као кентаур а припада амазонским легендама.

Када су запитали управника зоолошког врта у Рио де Жанеиру сматра ли да ће ускоро доћи до фотографије овог чудовишта он је одговорио: „Уверен сам да до ње нико неће доћи“!

ЗАБЛУДЕ, СУЈЕВЕРЈЕ И НАУКА

Сујеверја и заблуде још и сад постоје у целом свету, иако их наука постепено затире. Има у њима доста наивности, али и поступака који су веома опасни по здравље човека, а нарочито у области медицине. Није редак случај да су многи људи те заблуде платили главом. И сада се у усменом разговору могу чути приче о чудесним лековима који лече најтеже болести, а о томе има и написа и лепо испричаних прича. Овде доносимо једну — о беснилу из времена пре Луја Пастера (1822—1895), славног проналазача.

Околина Вуковара је таласаста, јер се ту пружају последњи огранци Фрушке горе. Између брежуљака налазе се ритови у којима је расла трска. Како је то мочварно земљиште било за њу погодно, ижђикала би по два до три метра у висину. У јесен, кад сазри, сиромашнији људи су је секли и продавали. Служила је за покривање кућа и других зграда.

Неки Марко Поповић, из околине Вуковара, радио је то годинама. Највише би трске насекао кад је јесен била сува, па вода у ритовима пресахне и само местимично остану локве... Једне такве јесени Марко је отишао у рит. Секао је трску, везивао је шашом у снопове, слагао у купе и спремао је за продају.

Једног дана, радећи, наједном зачу са стране шуштање. Окрену се и спази великог пса како му се приближава. Губица му је била умусана белом и крвавом пеном а реп подвијен међу ноге. Марку постаде јасно да је пас, који се налазио свега на шест до седам корака од њега, бесан. Ухвати га гроза и страх. Са две стране налазила се висока и као зид густа трска, а са треће вода. Да побегне није могао никуд.

У наручју му се нашло око пола снопа посечене трске а у десној руци држао је срп. Он брзо спусти срп да би боље могао да обухвати сноп и оберучке га упери на пса. Уз промукли лавеж, снажни овчарски пас је насртао, гризао трску, гурао је и све више му се приближавао. Трска се ломила и расипала, сноп је бивао све мањи а пас све ближи. Кад виде да више не може да се брани трском, Марко баци остатак изломљеног снопа и зграби пса за врат. Иако се снажно отимао Марко га је с муком али све више потискивао према локви воде. Борба је дуго трајала. Већ уморан и једва дишући он га дотура до локве и загњури у воду. Држао му је главу у води све док га није удавио.

Једва је одахнуо. Али, руке су му биле умрљане пеном а изнад шаке је на неколико места имао огреботине. У близини пронађе брзо мало чисте воде и опра се. Више му се није радило, узе срп и пође кући.

Кад у селу исприча шта му се догодило, препоручише му — једино што су знали — да саструже бакарни новчић на хлеб и то поједе. Ако му т помогне, нека чека своју судбину!

После четири-пет недеља Марко поче да осећа нелагодност у целом телу. У глави му је врило. Трећег дана јави се од силне ватре жеђ, али је поглед стално одвраћао од воде. Кад је почео да јауче, управо да урла од болова, и да од муке трчи по дворишту, неколико људи га ухватише с леђа и угураше у зграду без прозора, која је била сачињена од јаке храстове грађе. Закључаше га и споља још добро осигураше врата. Он је унутра лупао, гребао врата и зидове, јаукао и викао. Сви се склонише у другу кућу да га не слушају. Чуо се целог дана, а кад се смрачило његови јауци постадоше све тиши. Најзад је ућутао.

Ујутру се искупише у дворишту домаћи и суседи да се посаветују шта да раде. Изнутра се није ништа чуло. Звали су га, али се он није одазивао. Кад лагано и опрезно отворише врата видеше да Марко лежи наслоњен на неким џаковима уз супротан зид. Сви застадоше, немо га посматрајући, а неко рече:

— Мртав је... Смирио се...

Кад они слободније приђоше, приметише да још дише.

— Жив је — рече онај који му је први приступио. — Ево му по лицу и рукама грашке зноја.

Сви су били веома изненађени. На зидовима и вратима виделе су се крваве огреботине његових озлеђених прстију, а његова жена примети још нешто и са чуђењем рече:

— Гледајте... гледајте... празан клин! — и показа руком на зид. — А ту је, на њему, висио велики венац белог лука!...

Тада спазише по поду љуске. Свима им је било јасно да је Марко, у својим тешким мукама, појео сав тај бели лук.

Један по један, сви се повукоше из зграде, а њега опет оставише самог. Целог дана су прилазили згради и прислушкивали, али изнутра никако ништа није ни шушнуло. Тек увече зачу се лупа. Јавише му се.

— Што сте ме затворили? Пуштајте ме, умирем од жеђи!

— Како се осећаш?

— Отварајте и дајте ми воде!

Договорише се да га пусте. Толико је навалио на воду да су сви забезекнути чекали да престане да је пије. Понудише га после и да једе.

— Ништа сада не могу. Сав сам малаксао. Хоћу само да легнем!

Зачас је заспао чврстим сном.

Тако се о беснилу говори у овом напису. Али досад није познат ниједан случај да се неко излечио од беснила без благовремене лекарске интервенције. Ево стручног мишљења о томе шта је бенило, какви су његови знаци и како се лечи.

Беснило (lyssa, rabies) је акутна инфективна болест животиња која се ујedом бесне животиње, најчешће пса, пренесе на човека. Инкубација (време које прође од часа инфекције до избијања првих знакова болести) траје 14 дана до два месеца, што зависи од величине ране и њене удаљености од мозга. Изазивач беснила је вирус који из ране путем нерава долази у мозак. Знакови беснила су: болесник је у прво време потиштен и узбуђен, а онда се повиси температура и наступа јаче излучивање пљувачке. Он не може да пије воду, а кад је погледа или помисли на њу спопадну га грчеви (хидрофобија, страх од воде). Долази до гушења и грча у свим мишићима. После неколико дана грчеви попусте и јавља се одузетост. Ређе долази до одузетости без претходног стадијума узбуђења и грчева (такозвано тихо беснило).

Дијагноза беснила поставља се на основу прегледа мозга бесног пса који је ујео човека. Бесан пас је немиран, гребе по вратима и зидовима, ждере разне предмете који нису за храну (сламу, перје), бежи од куће и уједа без повода друге животиње и људе, а притом не лаје. Код болесног пса не постоји страх од воде. Беснило код човека може да се спречи лечењем одмах после уједа. Човек кога је ујео бесан пас треба одмах да прими вакцину против беснила по методи коју је пронашао француски хемичар и бактериолог Луј Пастер.

WALT DISNEY

СИЛОМ ОДВЕДЕН

ПРЕМА РОМАНУ Р. Л. СТИВЕНСОНА

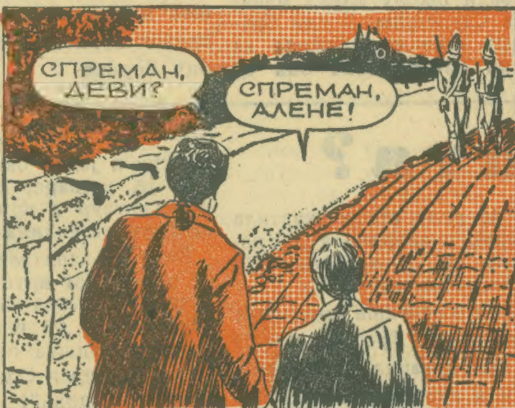

КАО НА Дивљем западу

Сицилија је позната по својој организацији званој „мафија". У последње време су се њени припадници до те мере осилили да јавно врше насиља, а недавно су усред бела дана извршили коњички препад на један воз као што је чињено на Дивљем западу пре више од сто година. Неколико италијанских посланика који су сматрали да је шеф полиције у Палерму био у дослуху са бандитима затражили су да се он одмах затвори и против њега поведе истрага.

Возовођа Емилио Пелегрини каже да је воз кренуо из станице у Монтелепреу, сеоцету у коме је одметник Ђулијано имао много пријатеља. Пруга је вијугала кроз готово ненастањену област зараслу жбуњем и високом травом врло погодном за заседе. Композиција је споро одмицала серпентинама а застарела локомотива је хуктала. Тако су дремљиви путници стигли на пола пута до оближњег места Цинизи.

— Неколико маскираних коњаника сјурило се са оближњих брда према задњем делу композиције, — прича даље возовођа. — Пуцањ из пиштоља ме је упозорио да је ствар сасвим озбиљна. Чинило ми се да је човек који је пуцао шеф банде. Издавао је кратка наређења сицилијанским наречјем. Окренуо сам се ложачу и избезумљено повикао: „Брже, Брже!" Одговорио ми је да не може, јер је казан пун до врха. Шеф бандита је поверовао да ћемо му умаћи и са неколико хитаца је оборио механичара Пјетра Гисмондија. Нападачи су вешто скочили са својих коња на папуче вагона.

Један се успузао на кров. Да сам само имао какво оружје у том тренутку! Саучесници, који су ушли у воз у Монтелепреу, већ су се пробили до поштанског вагона. Везали су поштанског службеника Салватора Инграсија и почели да претресају џакове с новчаницама и другим хартијама од вредности. Док су остали стигли половина посла је већ била завршена. За трен ока је плен потоварен на коње који су каскали поред воза.

Путници у почетку нису схватили шта се догађа а затим их је ухватила паника. Деца су вриштала а жене запомагале. Мушкарци су били хладнокрвнији и прибранији. Ја сам покушао да помогнем Пјетру Гисмондију. Рана на његовом рамену из које је обилно цурела крв ипак није била смртоносна.

Кад смо дошли к себи нападачи су већ били ишчезли иза брда. Цео напад трајао је неколико минута, а убрзо смо стигли у Цинизи.

Шеф полиције који је одмах обавештен наредио је да се опколи цела област и почео да претражује земљиште. Трагање је било врло тешко јер се у том крају Сицилије налазе хиљаде природних скровишта и пећина које одметницима служе као склоништа и базе. Захваљујући њима Ђулијано је четири године пркосио полицији и њеним блокадама. Тако су и овог пута некажњено умакли са 20 милиона лира.

ВРЕМЕНА СЕ МЕЊАЈУ

Поводом стогодишњице једне средње школе за девојке у Америци један новинар је уз свој чланак донео и неколико чланова из старог школског правилника о понашању ученица донетог приликом оснивања школе.

Пријем: Ниједна млада дама не може постати члан ове школе ако не зна да потпали ватру, опере кромпире и понови без грешке таблицу множења.

Опрема. Никаква козметичка средства, мирисне водице и мирисљави сапуни неће бити дозвољени ни у каквој прилици.

Вежбање. Свака ученица ове школе обавезна је да сваког дана пропешачи једну миљу сем ако ту шетњу не спречи земљотрес или каква друга слична природна сила.

Друштво. Ниједна ученица ове школе не сме имати никаквог познаника мушког пола сем ако то нису мисионари у пензији или чланови каквог добротворног друштва у годинама достојним поштовања.

Време на огледалу. Ниједна ученица ове институције не сме се задржавати испред огледала дуже од три минута.

Лектира. Ниједна ученица не сме у току једног дана да чита књиге које нису школски уџбеници дуже од једног часа. Шекспир, романи сер Валтера Скота, „Робинзон Крусо" и друга неморална дела најстроже су забрањена.

НА ТРГУ У БАНГКОКУ...

На тргу у Бангкоку, главном граду и пристаништу Тајланда, још од давнина се могао видети овакав призор: борба мунгоса — најљућих и најопаснијих противника змија — и змија свих врста, па и отровница. Овај малишан, за неколико новчића које ће скупити после борбе, из које мунгос увек излази као победник, приказује окупљеним

пролазницима овај смртоносни бој. То је у неку руку и поука на који начин мунгоси спасавају читаве области од најезде змија. Они који су гледали ту борбу кажу да вештина малог, али као муња хитрог мунгоса, просто задивљује. У најновије време борбе се обављају уз звуке музике са транзистора.

Живи музеј

У Базелу у Швајцарској постоји један необичан музеј. То је такозвани „живи музеј" у коме су изложени прастари бицикли, преци првих бицикла, дресина и сличних возила покретаних ногама. Али за разлику од свих осталих музеја — у којима је забрањено посетиоцима да чак и дотакну изложене предмете — овде свако може, а посетиоци су

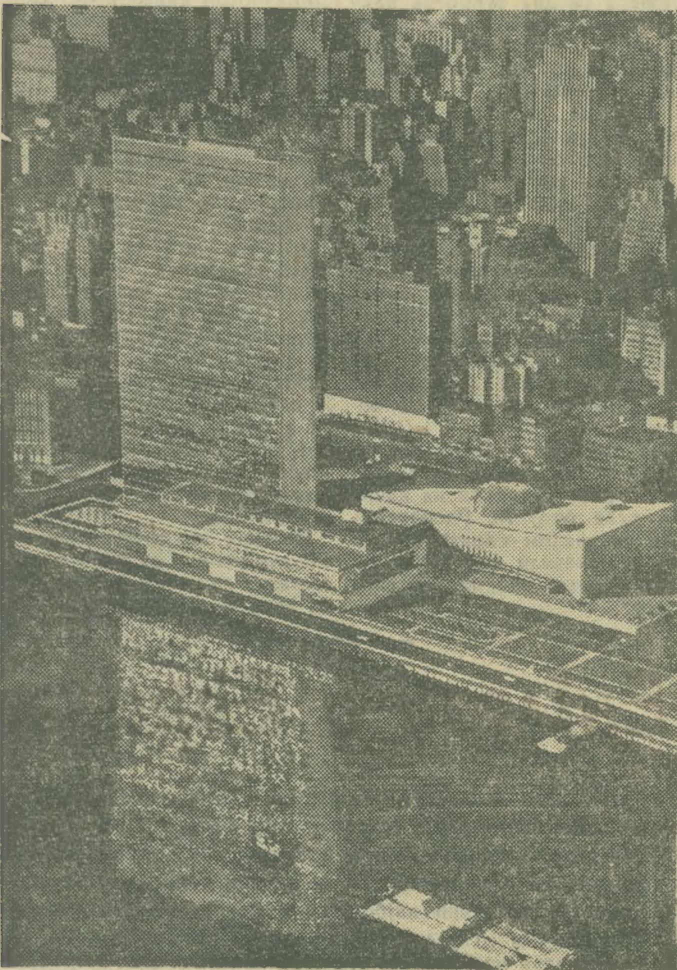

обично деца и омладина, слободно да се мало провоза. Особље „живог музеја" се стара о одржавању ових столетних возила како би, двапут недељно када је музеј отворен, могли да буду бесплатно потерани у музејском дворишту. На овим необичним направама, ма колико неспретне биле, наши стари превањивали су често многе километре.

Пуних 50 година...

Чланови шаховског клуба у шведском граду Салтхолмену састају се у базену једног купатила да у води одиграју партију шаха. Овакво место су изабрали из више разлога, пре свега да се у неком локалу не би гушили у дуванском диму и да не би пили црну кафу која потстиче мисли; треће, играју без контроле времена и четврто. најважније, тело се у свежој води окрепљује и мисао бистри. Нилс Винберг већ педесет година тако игра шах. Сада му је стални партнер 16-годишњи Ове Кинмарк, кога жели да припреми за свог достојног наследника.

КРОЗ ОУН КАО ТУРИСТА

За 50 центи свако може као туриста да обиђе главне просторије Организације уједињених нација, наравно, кад се у њима не ради. Свака група посетилаца предвиђена од нарочито униформисаних водича, почиње обилазак од дворане генералне асамблеје, која, са делегатима за време заседања, представља у маломе готово целу Земљу.

Асамблеја се налази у посебној згради изнад које се уздиже кубе бакарне боје. Ако се гледа из даљине, оно личи на кулу каквог утврђења.

Унутра, дворана је израз најсавременијих архитектонских схватања. Пред гледаоцем, при дну, указује се на зиду огроман круг. Са две боје, а то су плава и бела, боје ОУН, представљена је Земљина кугла уоквирена двема укрштеним маслиновим гранчицама.

Испод симбола налазе се две говорнице: уздигнута, за часништво, нижа и мања за оне који говоре. Дворана се уздиже благо према позадини и испресецана је клупама сличним у универзитетским амфитеатрима. Сваки делегат има слушалице тако да може на свом језику да прати говорника без обзира којој он земљи припада. На зиду, украшеном дрвеном облогом, налазе се стаклене преграде иза којих, као из пушкарнице, нишане објективи филмских и телевизијских камера, а са таванице светли безброј светиљки као звезде.

Иза једне ограде обложене сомотом налази се 800 фотеља за публику и 234 за новинаре. На томе месту, за време заседања, нико не сме да стоји. Чим неко устане, орган безбедности ОУН, обучен у плаву униформу, замолиће га да седне.

Свака земља је дала свој допринос за грађење и опрему ове зграде. На пример, ћилими у Савету безбедности дошли су из Француске, завесе из Чехословачке, намештај из Данске, Енглеске, Канаде и САД. Југославија је, као што знамо, дала један од најзапаженијих објеката: велику скулптуру вајара Аугустинчића која се налази пред палатом Организације уједињених нација.

Кад се изиђе из зграде, поглед се, као по нечијој заповести, подиже у вис: ту смо лице у лице са огромном „кутијом шибица" у којој је смештен секретаријат Организације а при дну су дворане разних комисија. Секретаријат је та чувена кућа од стакла, која је сва од прозора и челика, изузев северног и јужног зида који су од мрамора. Облакодер има 38 спратова и 5.400 прозора, а када им се додају они са других зграда, збир свих прозора износи 6.600. Саобраћај између спратова одржава се лифтовима чије путање укупно износе 2.500 метара, а збир дневних путева свих дизалица достиже око 400 километара. Да се не догоди квар, лифтове надгледа 14 стално запослених монтера.

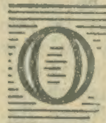
Установа располаже са 2.300 писаћих машина које служе да се публикације и говори делегата преведу на 15 језика. Организација уједињених нација, којом руководи секретар, располаже са 4.300 службеника и службеница од којих 2.900 раде у Њујорку а 1.400 у разним крајевима света.

Генерални секретар бира се на пет година, али може да му се изгласа поверење и по истеку тог рока, ако су чланице њиме задовољне. Због тешке, напорне и деликатне улоге коју врши, одређена му је плата од 40.000 долара годишње. Поред тога, секретар има бесплатан стан који издржава ОУН.

Организација је свет за себе. Човек може у њој да проведе дан од јутра до поноћи а да не осети потребу да изиђе на улицу. Ваздух се убацује у просторије специјалним направама. Лети је свеж а зими топао. У подземним просторијама налази се гаража за 1.500 аутомобила. Из ње лифтови воде право у службене просторије. Не напуштајући зграду, човек може да изиђе на терасу или да се спусти у дивну јапанску башту, да оде на пошту која штампа своје сопствене марке, може да доручкује, руча или вечера у великој дворани, да купи добар део публикација светске штампе и много штошта, од књига до гуме за жвакање.

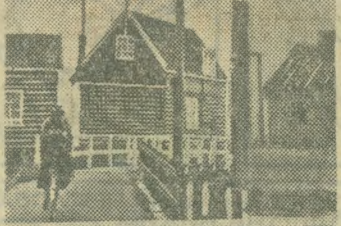
За време обеда ресторан се претвара у прави каравансерај у коме се могу чути сви или готово сви језици света. Али, постоји још један ресторан, онај за делегате, у који смеју да улазе новинари и други „посматрачи".

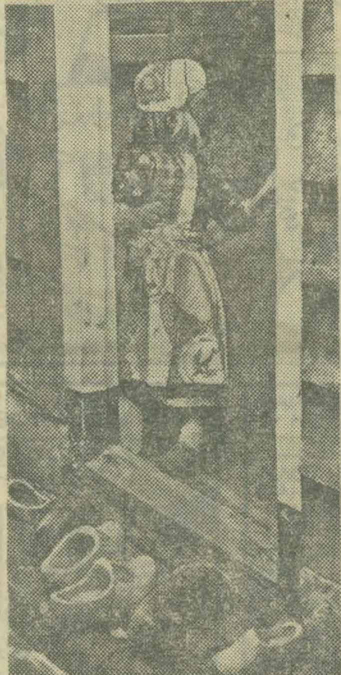
ПОСЛЕДЊИ ОСТАТАК ДРЕВНЕ ХОЛАНДИЈЕ

Острво Маркен у Зојдерском језеру које се у 13. столећу одвојило од копна северне Холандије за време лета преплављено је многим туристима. Они долазе да уживају у старим холандским народним обичајима који се нигде на другом месту не могу видети.

Изгледа невероватно да се савремени начин живота једва дотакао ових становника. Сада их је свега 1400, а већ генерацијама склапају бракове само међу собом. Вероватно је то један од главних узрока што су традиције толико очуване. Иако су острвљани језера, они су сачували обичаје primoraca, које су имали пре толико столећа,

док су још били на обали и док их надошла вода није отцепила од копна. Живе од ратарства и сточарства, мушкарци су заузети радом на пољопривреди и око подизања полдера.

На острву Маркен нема ни биоскопа ни плесних дворана, а једини „спорт" за мушкарце и жене су дуборез и вез. Дечаци носе дугу косу све до седме године и можете их разликовати од девојчица једино по прслуку са уздужним везеним пругама.

Увече и недељом острвљани замењују радно одело врло свечаним и богато украшеним народним костимима. Мушка одела подсећају на одећу средњовековних Мамелука. Нико од њих не дозвољава да га странац фотографише, али да се не покажу негостопримљиви, свако ће вас одвести својој кући на шољу добре црне кафе.

Истина је да нико на Маркену није богат, али на њему нема ни крадљиваца. Свако производи све што му треба за живот: од хлеба и меса до одеће, обуће и оруђа. Лук суз не постоји, врата се нигде не закључавају, а кључеви служе само као украс за браве.

Међутим, ускоро ће један насип да споји острво са копном. Машине за прање рубља и скутери први су весници новог.

ПИЈАЦА ЗА ПСЕ

На једном од тргова у Анверсу стоји табла са овим натписом: „Будите добри према псима!" Ту се сваке друге недеље отвара пијаца за псе. Установљена је још пре првог светског рата на предлог Друштва за заштиту животиња. Промет паса на пијаци је велик. Ако је неко изгубио свог пса или му је на било који начин нестао, може наћи другог, најсличнијег и то једино на овој пијаци јер сличних и нема на свету.

Трговци паса дају и овакве огласе: Два млада пса, чиста и интелигентна траже стан, храну и заштиту а нуде верност и љубав. Понуде под шифром...

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНО НАСЕЉЕ У МОСКВИ

Архитекти државног завода за пројектовање „Гипрогор" у Москви израдили су подробне нацрте за изградњу великог експерименталног насеља на југозападној периферији главног града. Стамбене зграде у овом насељу повезане су стакленим ходницима који ће, кад је време рђаво, служити уместо улица. У тим ходницима налазиће се продавнице које ће снабдевати 15.000 становника новог насеља. Ходници ће водити и до школа, ресторана и биоскопа. Посебна пруга подземне железнице повезиваће ново насеље са центром града.

НЕОБИЧНО ОДЛИКОВАЊЕ

Држава Њу Џерси, у САД, припрема се за једну необичну свечаност. Средином овог месеца представницима Њу Џерсија предаће Савет за националну безбедност државе специјално одликовање, недавно установљено у овој земљи — „зелени крст". Савезној држави је додељено ово одликовање због тога што је успела да сведе на најмању меру број жртава у саобраћајним несрећама као и број самих несрећа на аутопутевима своје територије.

Ово је постигнуто на тај начин што је у опасним зонама граница дозвољене брзине попета са 40 на 60 километара на час. Упозорења на паноима крај пута замењена су новим и сада се сви возачи за које је брзина од 40 километара на час била мала па су возили по 80, задовољавају новим прописом који представља „златну средину".

НАЗЕБ У ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ

Према подацима из званичних извештаја, најраспрострањенија болест на Острвима је назеб. Установљено је да сваки британски грађанин петину живота болује од кијавице, запаљења грла и бронхитиса.

СУНЧЕВА ФОТОТЕКА

Фототека планинске станице астрофизичког института Академије наука Казахстана већ има 10.000 фотографских снимака ерупције различите јачине као и свих других појава на Сунцу. Станица се налази у близини Алма. Ате на 2.600 метара надморске висине. Систематско посматрање Сунца траје већ три године и обухвата део нормалног циклуса Сунчеве активности која обухвата 12 година.

НАЈВИШИ МЛАДИЋ У ФРАНЦУСКОЈ

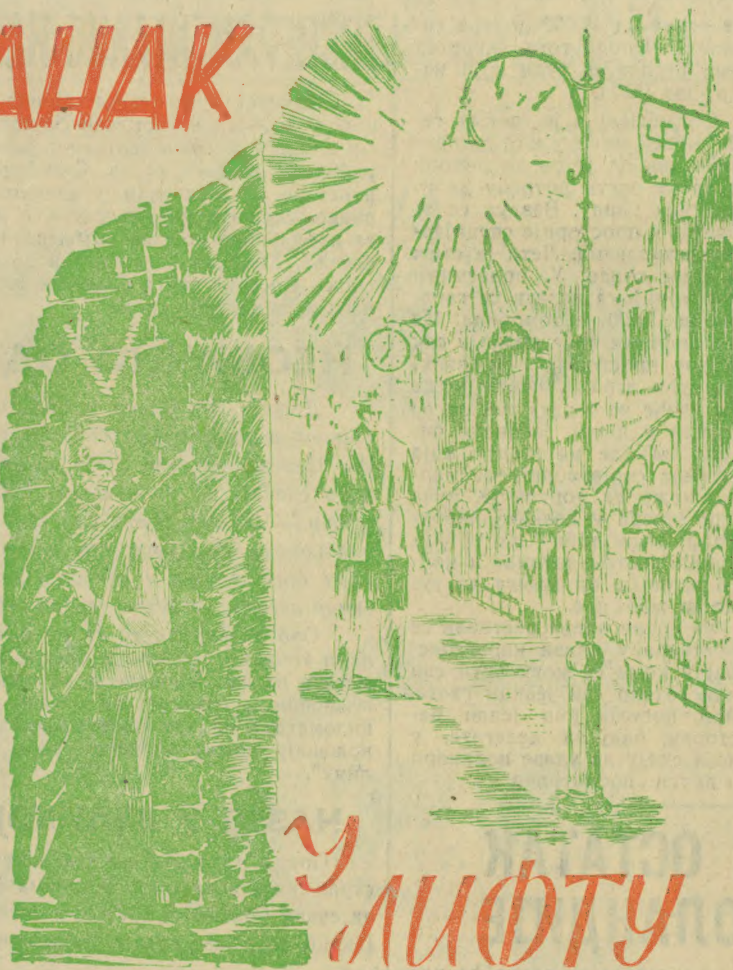
Французи се не рачунају међу високе људе. Па ипак, један од њих, Габриел Минжан, стар 18 година, висок је 231 сантиметар и тежак 111 килограма.

НОВА ПРИЧА У СЛИКАМА...

...ПОЧИЊЕ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

САСТАНАК У ЛИФТУ

До последњег тренутка је изгледало да ће бити све у реду. Као небројено пута раније, тих пролећних дана који су претходили инвазији 1944, спискови покрета немачких трупа су пажљиво префотографисани и умањени путовали провереним каналима. На одређеном месту су предавани савезничким официрима за везу а оданде стизали најкраћим путем до команди које су брижљиво припремале последње детаље операције за коначни обрачун с Хитлером и ослобођење Француске. Било је просто невероватно како су Французи успевали да пред носем гестапоа набаве и пренесу важне информације. Нарочити људи су данима измишљали све нове и нове начине да надмудре Немце. Један од проверених али врло једноставних начина преношења порука био је назван „трик са лифтом“.

Непосредно пред састанак два члана покрета отпора било би договорено да се они нађу у лифту неког мање посећеног хотела и то у време када је мало вероватно да ће у лифту сем њих двојице бити још ко други. Оба човека би носила једнаке шешире или капе, или неки други мање упадљив део одеће у чијој су постави били ушивени спискови или новац које је требало пренети. У лифту је брзо вршена размена тога дела одеће. Један би одмах излазио на неком од спратова док би други продужио до врха а оданде се мирно спуштао степеницама пешице и излазио на улицу где се убрзо губио међу светом.

Састанак курира који је из Ремса доносио важна документа о немачким тенковским јединицама и човека који је имао да их пребаци у Енглеску био је заказан у седам часова увече, једног мајског дана у једној петоспратници у улици Клиши.

Као и обично састанак је уговорен унапред и ниједан од двојице учесника није имао никакве потребе да кога другог пита тако да је могућност провале или издаје сведена на минимум.

Подаци су се налазили пажљиво сложени у малом коверту добро скривеном у постави сивог неугледног шешира који је носио млади човек кад је око шест часова изашао из железничког вагона на париској станици и пошао у град.

Ни једноме од учесника овог састанка није било познато да су Немци сазнали за детаље договора и да је гестапо већ рано тог поподнева опколио кућу. Чекало се само да „птичице“ уђу у лифт и да их ту ухвате на самом делу заједно са документима који никако нису смели да падну Енглезима у руке.

Али ратна срећа је варљива. Иако су Немци овог пута били сигурни да се она њима насмешила — она није била сасвим напустила ни савезнике. Један од војника који је возио немачке официре радио је уједно и за покрет отпора. Негде око пет часова успео је да обавести макијевски центар да Немци опкољавају кућу у улици Клиши.

Времена за акцију је било мало. А и шта се могло урадити? Пресрести главне јунаке ове игре? Али, ко је знао којим ће путевима они доћи, а Немци су били врло педантни у својим акцијама када је требало ухватити неког непријатеља. Осим тога они су од групе коју су похватали претходног дана помоћу једног провокатора, сазнали како изгледају људи који ће се у седам сати састати у лифту.

Чланови макијевског центра су знали само сат и место док о томе шта треба да носи човек из Ремса или Енглез, појма нису имали. Сачекати их на улици и упозорити их било је немогућно док не буду исувише близу заседи.

Онда, шта? Шта? Шта? — питали су се по хиљадити пут људи сакупљени око повећег дрвеног стола у кухињи малог стана на врху Монмартра.

Буцмасти студент права који је радио у телефонској централи и досада је успео да прибави не само регистроване телефоне немачких официра и колаборациониста већ и да у два маха изазове теже кварове баш онда када су везе Немцима највише биле потребне. промешкољи се и тихо рече:

— Можда би ипак могло нешто да се уради — а онда поче брзо али одлучно да објашњава свој план.

Роже Девијак је имао 45 година и у свом животу се бавио свим и свачим на чему се могло зарадити. Његова љубав према окупатору није била нарочито велика али ни према земљацима ништа већа. Једина разлика је била у томе што су Немци тренутно имали пара и све што су од њега тражили било је да их обавести ако нањуши неког већег црноберзијанца кога би они могли оглобити. Како је сличне послове и пре рата с времена на време обављао и за француску полицију, Рожеу овај посао није био тежак и није му нимало сметало што би га неко могао сматрати издајицом. Међу осталим бенефицијама у стану је имао један од оних телефона који нису били уведени ни у једну телефонску књигу и са кога је поред обавештавања послодаваца могао и за свој рачун да уцењује жртве.

Тог дана је његов телефон зазвонио тачно у 17 часова и 21 минут. Разговор је био кратак и не нарочито интересантан. Неки поручник из Комесаријата за сузбијање криминала наложио му је да тачно у шест и по тог дана дође у улицу Клиши број 79. Да уђе на главни улаз и сачека човека који ће доћи у исто време и попне се лифтом заједно с њим. Пошто измењају неки део одеће, доћи ће у командантуру где ће добити своју награду.

Роже није много запиткивао. Почео је да се облачи. Немци су волели тачност и он је научио да им угоди.

Истог поподнева готово у исто време зазвонио је још један телефон у другом делу града. Рука која је дигла слушалицу била је много финија од дебеле шапе Роже Девијака. Само док су прсти оног првог били мирни дотле су танки прсти Игора Балбурова врло приметно дрхтали што се могло приписати чињеници да се кокаин у Паризу врло тешко добијао. И Балбурову је речено готово исто што и Роже Девијаку уз додатак да ће у лифту од једног непознатог човека добити дрогу за којом је толико жудео. Ускоро су два човека са два супротна краја града кренула ка кући у улици Клиши, сваки из различитих побуда али обојица ка истој замки.

Студент, садашњи телефониста, још једном је искористио оно што је знао о људима с друге стране жице мада их никад у животу није видео.

Наредник Шмитке је први угледао два човека који су се брзо приближавали опкољеној кући. Било је тачно пола седам. Нешто раније од заказаног времена али са Французима и Енглезима човек никада није знао на чему је.

И Девијак и Балбуров су били толико тачни да се замало нису сударили на капији куће број 79. Распоређени на сваком спрату Немци су задржавали дах да не би пре времена узнемирили свој „лов“.

За то време су човек из Ремса и енглески официр лагано ишли на стварни састанак не знајући шта се све дешава.

Велика казаљка на сату у излогу јувелирске радње у кући број 81 додирнула је бројку осам када су СС-овци извели два врло узнемирена и збуњена човека. Ни Роже ни Балбуров нису схватили зашто су се наједанпут око њих створили толики немачки војници.

Шта се са њима после тога десило не зна се тачно пошто се то никога више није тицало.

Једно је сигурно да су последња немачка кола и последњи човек напустили улицу Клиши у пет минута до седам када се са леве стране из пасажа поред посластичарнице, појавио младић који је сат раније стигао из Ремса а одмах затим као у неком позоришном комаду иза једног угла официр који је документа требало да пренесе у Енглеску.

Ниједан ни други нису ни сањали колико су били близу састанка са нечим што би било горе и од саме смрти.

Енглези и Европа

Познато је да су Енглези столећима живели изоловано, сматрајући своје острво у неку руку центром света. Ни географски појам Европе и Британских Острва као њеног дела, није могао ништа да измени у њиховој свести. Колико је то тачно најбоље нам показује један наслов у лондонском „Тајмсу“ који је давно изишао, али се до данас сматра најбољим и најкарактеристичнијим насловом штампаним у светској штампи. Он гласи: „Велика бура у Ламаншу: континент је изолован“.

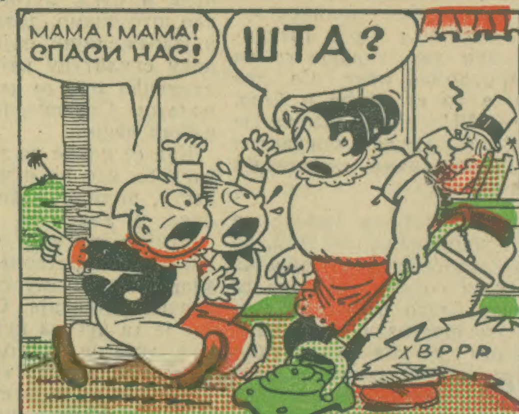

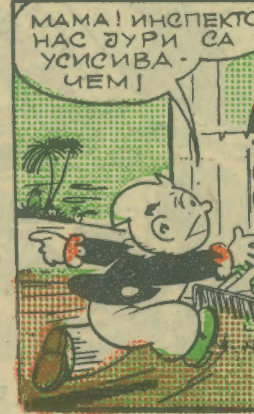

Ни повреда му није сметала

Светски рекордер у бацању кугле Бил Недер је пре почетка олимпијских игара ишчашио ногу у колену. Многи су мислили да се због тога неће појавити да брани своје раније првенство. Међутим, иако Нидер, као што се види на снимку, има на колену завој учвршћен покретном железном споном, успео је да учествује у борби и освоји златну медаљу. Постигао је чак нов олимпијски рекорд са резултатом 19,68 метара.

Да ли знате?

РЕЛАКСАТОР МИШИЋА

Пронађено је да отпуштање (релексацију) мишића врши једна природна небеланчевинаста супстанција. Откривање овог елемента помоћи ће научницима да разумеју суштину болести код којих ова релексација мишића није нормална — истичу др Варнер са Опште болнице у Масачусетсу и др Џон Гергери са Харвардског универзитета. Два биохемичара су показала прошле године да хемијски систем за релексацију мишића има три различите компоненте. Даља проучавања кажу да кад су сва три елемента заједно, новопронађена супстанција може бити екстрахована и она ће спречити контракције мишићних влакана. Ово је важно откриће јер помаже разумевању основног хемијског механизма који игра улогу у грчењу и релексацији мишића. Покрети мишића могу бити рефлексни и вољни, — каже др Гергери, али хемијска реакција у ћелији је иста у оба случаја а изгледа да је екстрахована супстанција основни контролни фактор. Познато је да изолована супстанција не садржи беланчевине и није још добила своје име. Тек даљим проучавањем ће се одредити њене особине.

Научне информације у Совјетском Савезу

У току последњих година совјетска наука је заузела једно од првих места у свету, а на Западу се сматра да је у Совјетском Савезу остварена и најшира мрежа службе за научну документацију и информацију. На њеном врху налази се Информативни институт за науку и технику који потпада под Академију наука и Државни комитет за науку и технику а ослања се на неколико других института. Овој служби подређено је укупно седам главних института, два бироа и 21 специјални институт у појединим републикама.

Провинцијски институти налазе се на челу информативних бироа 87 совнаркоза (регионалних економских савета) и многобројних комбината. Тридесет хиљада сталних службеника и 15.000 сарадника припремају материјале за Информативни институт за науку и технику који издаје близу 12.000 публикација. Оне су намењене и продају се, поред у СССР још и у других 85 земаља. Кад би се ове публикације из 1959. године повезале у једну књигу, она би имала 296.000 страна.

Чађ има најситније честице

Чађ има најситније честице од свих прашкова познатих у свету. „Пречник" њеног „зрна" износи 16 — 300 милимикрона.

Откривач лажи открива и срчане болеснике

Систем за испитивање лажи, који многа правосуђа још не желе званично да усвоје, показао се користан за откривање срчаних болесника па чак и оних који су на путу да то постану. Брзина и начин удисања и издисања ваздуха као и понашање органа за крвоток сасвим јасно показују у оваквим приликама, ако не лажљивца, оно свакако особу која нагиње поремећају крвотока.

Још је тајна

У области Наде, у Авганистану, једна француска археолошка експедиција открила је преко 1.500 разних статуа, међу којима и главе сасвим сличне главама викинга, чувених скандинавских ратника, који за археологију још претстављају праву мистерију.

ЈЕДНА НА ХИЉАДУ

Хелен Елис, осамнаестогодишња девојка морала је да затражи специјалну дозволу Министарства за просвету да би се уписала на колеџ Хиг Викомб. Она је тако постала једина девојка у колеџу који има хиљаду питомаца.

Топао ваздух успављује

Лабораторија за физиологију животиња универзитета у Поатијеу, у Француској, утврдила је да ваздух који је топао између 55 и 65 степени изазива код једних људи дремеж, а код других потребу за спавањем. Апарати за сушење косе, према томе, били би врло корисно и безопасно средство за спавање, само кад не би сушили ваздух.

БОЉИ МУШКАРЦИ

Мада су, по традицији, жене биле те које су се бринуле о храни, чињеница је да су сви велики кувари у прошлости били само мушкарци. То није случајно. Једна немачка екипа која се бави проучавањем чула укуса, досад тако мало познатог, донела је закључак да је оно развијеније код мушкараца него код жена. Испитивања су вршена са малим дозама соли растворених у дестилисаној води. Било је потребно ставити десет пута више соли да би је жене осетиле.

Такође је примећено да су извесни хемијски производи у стању да измене осетљивост чула укуса. Тако је утврђено да је само сат после узимања једног грама аспирина осетљивост на горчину знатно повећана.

Пословице

Ко на високо пуца, тај мора високо и да гађа (Норвешка)

Нико не може умаћи својој властитој сенци (Јапан)

Лепше је путовати него стићи (Литванија).

Пред пуним ћупом меда наће се пуно пријатеља (Турска)

Расхлађена љубав подгрева се свађом (Бугарска)

Ниједна река не тече ка извору (Кина)

ЗНА СВЕ

Вокансон, чувени фабрикант аутомата, био је примљен доста хладно у француску Академију наука.

Када је упитао за разлог Бифона овај му објасни:

— Шта хоћете, данас је у моди геометрија.

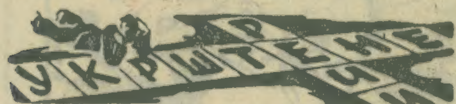
— Ах! — повика Вокансон — што ми нису рекли! Ја бих им исфабриковао једног геометра.

ДОДАТАК на километражу

У Енглеској се проучава могућност давања додатка на километражу оним ученицима који долазе у школу аутомобилом или бициклом.

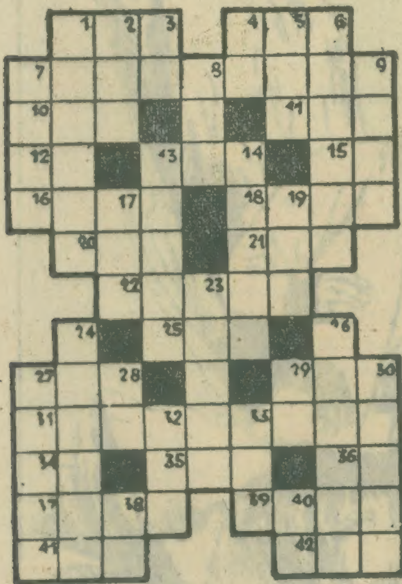
ТРИ МИЛИОНА ПАТЕНАТА

Патентни биро у Вашингтону је од 1799 године до данас потврдио 3 милиона патената. Просечно је годишње признавано од 90 до 100 хиљада патената, али то није права слика садашњег стања бироа, јер је од после рата навала огромна.

Водоравно: 1) бања у Белгији; 4) птица тркачица; 7) део науке о језику; 10) средство против болести; 11) једноцифрен број; 12) разум; 13) врста лаких кола; 15) наследна јединица вишег реда по Вајсмановој теорији; 16) благајна; 18) река у Француској; 20) наша планина; 21) област на Сицилији; 22) врста позоришног комада; 25) наш шаховски мајстор; 27) отац (слов.); 29) страна; 31) апотекарство; 34) спев; 35) друге; 36) слово француске азбуке; 37) боксерско борилиште; 39) место на Цресу; 41) личност из Толстојевог романа; 42) узвик.

Усправно: 1) наш књижевник („Зона Замфирова"); 2) свеза; 3) део коњске опреме; 4) два слова; 5) предање; 6) наша река; 7) немачки композитор (18 в.); 8) немани; 9) опера од Вердија; 13) мера за драгоцености; 14) врста дрвета; 17) трезор; 19) лична заменица; 23) већи књижевни састав; 24) изолован шупљи фитиљ напуњен барутом; 26) врста колективне борбе против неке личности, фирме итд.; 27) скандал; 28) мера за површину; 29) хемијски знак за бизмут; 30) град у Египту; 32) трен; 33) сав; 38) предлог; 40) повратна заменица.

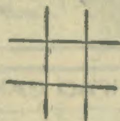
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

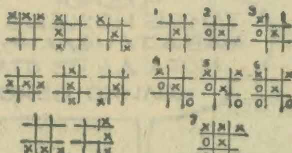
Водоравно: 1) брест; 6) реостат; 8) Авр; 9) тас; 11) мандарин; 14) ач; 15) аде; 16) ир; 17) Инка; 19) ан; 20) И(во) А(ндрић); 21) РР; 22) ат; 23) Кали; 25) ек; 26) том; 27) га; 29) Јастребац; 32) Ант; 33) Ела; 34) Таранто; 37) ватра.

Усправно: 1) Верн; 2) ро; 3) еспада; 4) ст; 5) тати; 6) рвачи; 7) танин; 8) ама; 10) Сар; 12) Дака; 13) ре; 18) нит; 19) Арл; 21) раме; 22) акант; 23) Корнат; 24) Игало; 25) еја; 26) тт; 28) Аца; 30) став; 31) бета; 35) Ра; 36) НР.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЗАНИМЉИВА ИГРА

Оба играча узимају по једну оловку. Првог ћемо назвати X а другог О. На једном листу хартије нацртајте фигуру 1. Први играч направи једно х ма у коме од девет поља. Други играч направи једно о такође ма у коме од осталих поља и тако иде даље. Циљ сваког играча је да за време игре стави своја слова у три поља која се налазе једно поред другог. Има осам разних могућности да се добије игра. Ускоро ћете и ви учинити оно што треба да бисте добили игру.

ПИТАЊА ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ

1) У коме су нашем роману главне јунакиње Меланија и Јула?

2) Зорка је главна јунакиња једног нашег романа. Како се зове тај роман?

3) Марко Вујић богати трговац, је једно од главних лица комедије? Које?

4) У коме се нашем роману главни јунак зове Милош Кремић?

5) У којој је нашој драми једно од главних лица Фрањо Дражић?

6) У коме је нашем роману главни јунак Станко Алексић?

★

У роману „Поп Ћира и поп Спира" од Стевана Сремца.

У роману „Дошљаци" главна јунакиња зове се Зорка. Роман је написао Милутин Ускоковић.

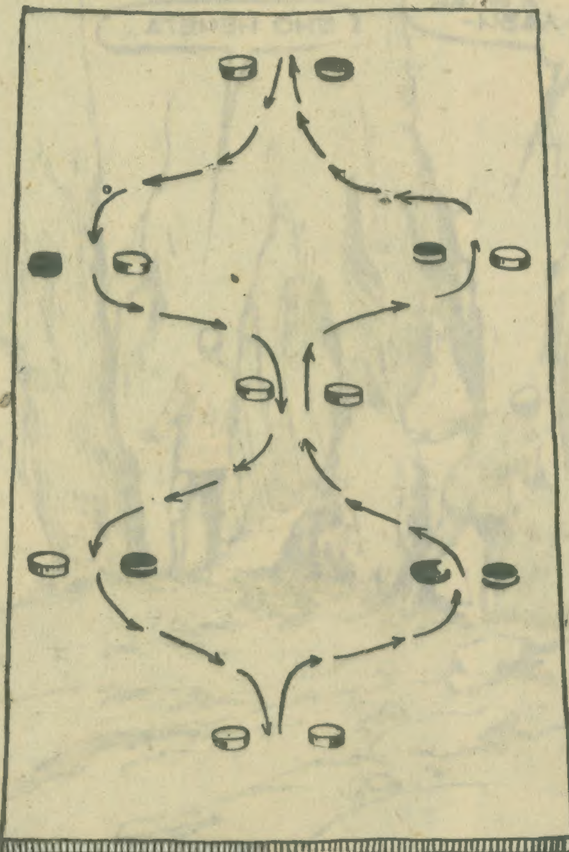
Марко Вујић богати трговац, једно је од главних лица у комедији „Лажа и паралажа" од Јована Стерије Поповића.

Милош Кремић је главни јунак у роману „Дошљаци" од Милутина Усковића.

Фрање Дражић једно је од главних лица у драми „Еквиноцио" од Ива Војновића.

Станко Алексић је главно лице у роману „Хајдук Станко" од Јанка Веселиновића.

СТОНИ КРОКЕТ

Потребно је 14 једнаких котурића за игру — један црвени и један црни. Поређајте их све како је показано на слици. Сваки пар котурића чини једну капију, а њих имате 7. Помоћу ударца прстом сваки играч покушава да свој котурић протера кроз капију али мора ићи оним путем како показују стрелице на слици. Први играч покушава да црвеним котурићем стигне до прве капије. Ако у томе успе, он сме да гађа и други пут, а ако не, долази на ред његов друг са црним котурићем... Ко од њих успе да се врати до полазне капије, пошто је прешао цео пут, победник је.

...литар млека тежак је 1.032 грама — за 32 грама је тежи од литра воде. Ово долази отуда што су беланчевине, млечни шећер и минералне материје теже од воде, док је млечна маст лакша од ње.

...најстарији светионик на свету који и данас служи има већ 600 година. Налази се на ушћу реке Елбе на острву Најверк. „Вечни огањ" на овом светионику одржаван је најпре дрвима, затим петролејом, а сада има електрично осветљење.

...добар ботаничар-аматер може да разликује до хиљаду биљака. Ботаничари по струци разликују до 5 хиљада биљака. То је истовремено и много и мало, јер је досад класификовано 400.000 биљака, а уз то се сваке године откривају нове, досад непознате врсте.

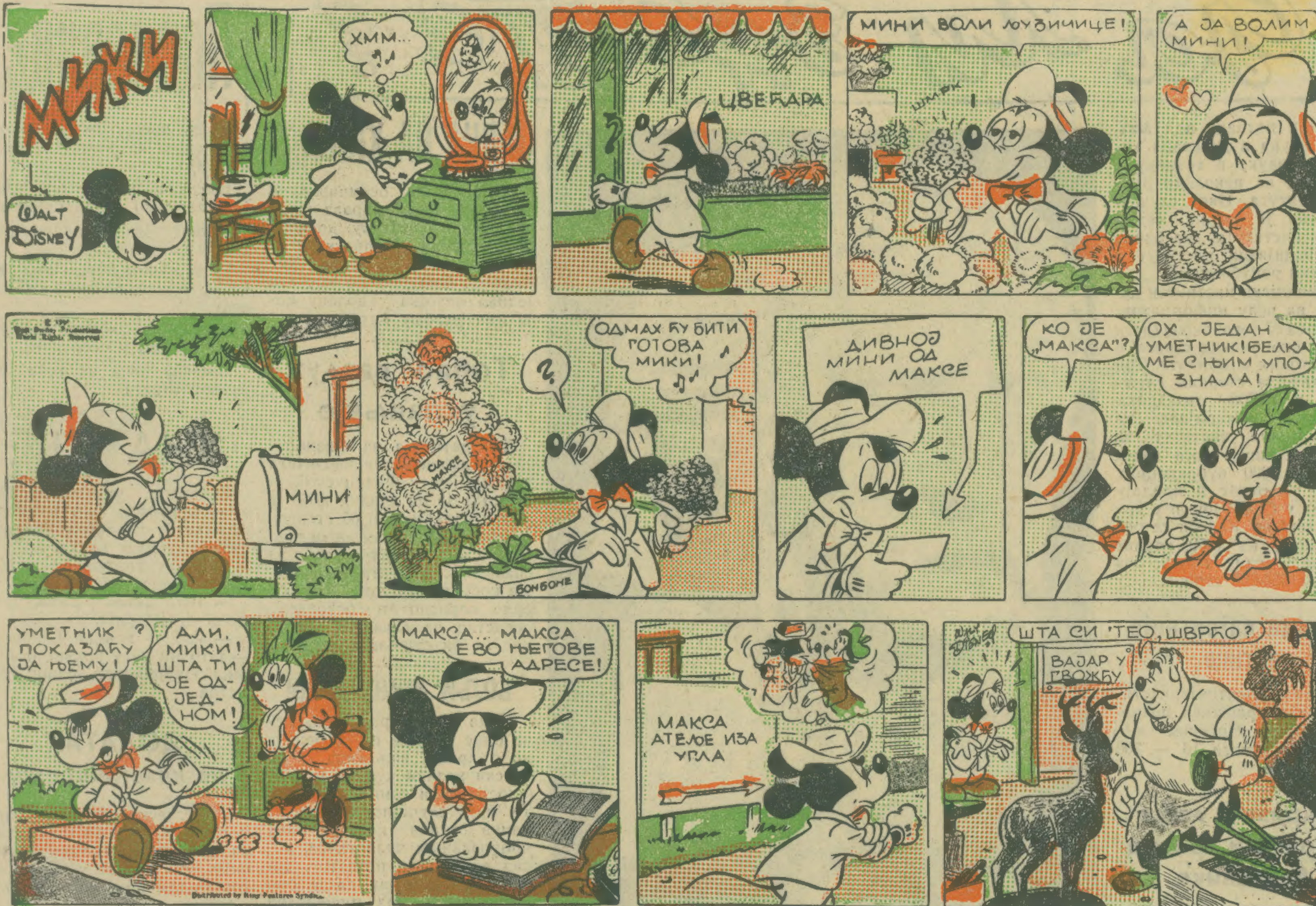

...врапци су недавно „прославили" стогодишњицу свог насељавања у Америци. Шездесетих година прошлог века врапци су увезени из Енглеске у Америку ради борбе с гусеницама.

...алуминијум је најраспрострањенији метал у земљиној кори. Њега у земљи има готово 8 процената, док злата има свега 0,0000005 процента.

...прве познате турпије биле су начињене од коже ајкула. Таквим турпијама глачало се не само дрво, већ и мермер. На неким острвима Тихог океана домороци се и сада служе турпијама од ајкулине коже.

ЊЕГОВА РАЧУНИЦА

— Гајо, ако ти дам педесет динара, а тетка Белка тридесет колико ћеш онда имати?

— Сто динара.

— Гајо, не буди брзоплет, већ пази шта те питам.

— Немам шта да мислим. Педесет и тридесет динара јесте осамдесет динара, а у џепу имам двадесет то је равно сто динара.

НА ПРИМЕР САПУН

Ујка Паја и Хорације разговарају о разним животним проблемима и тешкоћама. Закључујући једну своју мисао ујка Паја каже:

— Да, драги мој Хорације,

има ствари пред којима човек ниминовно мора да зажмури.

Сасвим неочекивано умешао се и Раја у разговор:

— Дабоме!... То је, на пример, сапун... Ко би смео кад се умива сапуном да отвори очи.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Ко је први добио Нобелову награду за физику?

Који је руски сликар погинуо у поморској бици?

Шта је Муо?

Шта је Кратискара?

Где је Доситеј желео да буде сахрањен?

ОДГОВОР:

НЕМАЧКИ ФИЗИЧАР Конрад Вилхелм Рентген (1845-1923), добио је 1901 године први Нобелову награду за физику. Он је 1895 пронашао зраке који су данас познати под именом рендгенови зраци.

ВАСИЛИЈЕ ВЕРЕШЧАГИН, познати руски сликар (1842-1904) погинуо је 13 априла 1904 године за време руско-јапанског рата. Он се налазио на оклопњачи „Петропавловск" која је за време пловидбе наишла на мину и потонула.

МУО је село у бококоторском заливу на југозападној

обали которског затона насупрот Котору.

КРАТИСКАРА је име које је у римско доба носио град Кратово. Кратово је у то време било рударско насеље. Арапски географ Едризи помиње Кратово 1153 као напредан и велик град.

ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ је желео да буде сахрањен у Кошутњаку код Хајдучке чесме. Међутим, његови савременици су сматрали да ће му указати велику пошту ако га сахране пред Саборном црквом у Београду, где Доситејево тело још и данас лежи.

ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

ПО ЖИЛУ ВЕРНУ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд Македонска 31 Текући рачун број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900 полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200. полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.